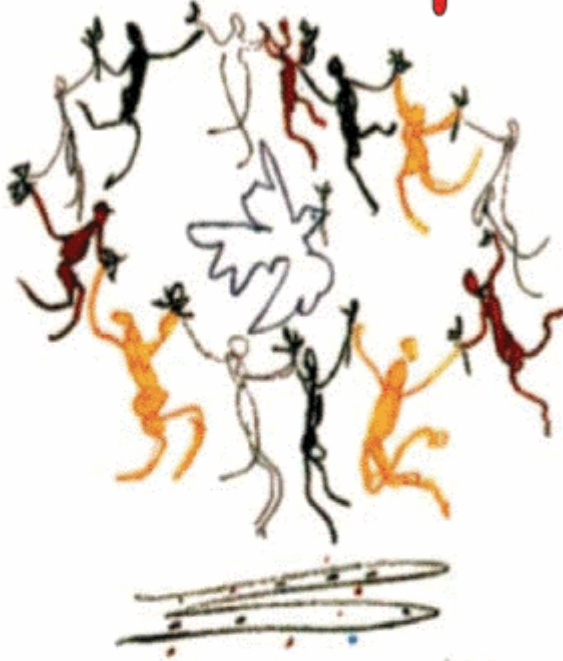

جېققىلى باغچا

۳

بو يىردى

فرض انلە ياز ايلارى دى و سن داغين دوشونده دوروسان. داغين تېسى بوتون قاردى، بىر لىل سو يوخاريلاردان دره يتىشى آخىر بىر از لويانلىق بىر قاينىن دىيىنن بىر بولاق چىخىر. درين بىر نفس چكىرسن، ايلىب بولاغين دورو سويوندىن بىر اوچ گوتوروروسن ، بىر خورت اچىيب لوزەن سىپرسن، داغين اياغىنداكى زميلره باخىرسن، اوزاقدنا بىر اكينجى تاخلى سوواريپايت سسى گلير چوتوروسن، نىچە داغ اويانلىق بىر چوبان سورونو داغين دوشونه يايىر. گۆيه باخىرسن ، گۆم گۆيدى. گون شاخلىر، نىچە كومبا اغ بولود وار، هرە سىنى بىر زادا اوخشادىرسن.

ايندى بىر درين نفس چكەنفسين ساخلا ، بىر -ايكى ديقە ساخلايب-ساخلا مایاساندى ! سونرا گئنه ايستەر- ايستەمز نفس چكە چكسن بوندىن آرتىق نفس سىزليگە بىننننە دۆزوم يوخدى. هر بىر نفس دە دوشون هاوايلا دولوربو هاوانا چشيدلى- چشيدلى قازلار وار سىن اغ جىگرين (لۇقكە-لرين) هاوانا اولان اوکسىژنى آيب قاننوا وئير. قانين دامارلاريندا آخراق اوکسىژنى بوتون سلول لارين آراسيندا پايلىر، بىلە ليكلە سن دىرى قاليرسان.

نىچە كى بىنە هاوا لازىمدى، سو ايله غذا دا لازىمدى، سو يىردن اله گلير انلە چورك دە يىردن عملە گلير، هامان بوغدا لاردان دوزلير كى اكينجى سوواريردى. ايندى ايسە گۆرەك بو يىر ندىن دوزەليدەر.

يىر بوتون لوكدە اوچ اصلى بۆلومە بۆلنور:

۱- هاوا ۲- داش- تورپاق ۳- سو

هاوا (اتموسفەر)

نىچە- نىچە قازدان دوزەلميش بىر اورتوك كى يىرين اوستونو اورتوبدى.

(قالاتى دۇردونجو صفحه دە)

بارىش گوللىرى :

هاوا سويوخدى ، بوداقلار قىزوو باغلايدىر، لاپار_ لاپار قار ياغىر.

هاويىم شوشە دە دونور. منىم اوغلوم جېققىلىدى، امما چوخ سۆزلر بولور اوزومه باخىب دىيىر: "انا نىيە عصبانى سان ، نىيە اوچور باخىرسن، گول دا ، بوچور گول." سورا اوزو گولوب دىنقىلى اللرى ايله چىچ چالپ دىيىر: "أففرين انا هممشه گول، ناراحات اولما."

منده اونون شىرين دىللىرىن گولومسوله نىرم امما اورە يىم اغلىر. نىيە كى "اراز" - بو كىچىك اوغلوما دىنمىم كى بو شاخادا چوخلو جىنقىلى اوشاقلارين اتولرى يوخدى. قار_ ياغىش اتىندا قالاراق جىم- جىلاق ايسلانير، لاواشويورلر. ستلجم اولورلار. اونلارين انالارى گولمور. باشلارينا بومبالارا ياغىب اتو- اتشىك لرى تورپاق اينان بىر اولوبدو. قالاتى سون صفحه دە

بىزدىق

** سون بولوم **

دئو كى فيكر ائليردى بىزدىق ياتىدى سوروشدو: "كىم ياتىب ؟ كىم اوياق؟"

بىزدىق دئدى: "ھامى ياتىب بىزدىق اوياق." دئو كى اچىغىندان دىشى دىشىنى كىسىردى، دئدى: "ئوين يىخلىسن بىزدىق اخى نىيە ياتمىرسان؟"

بىزدىق دئدى: "منىم نە م منە سوماخ پالاتدا بولاغىن دورو سوپوندان سو گتىرە ر مندە ايجرم سوسوزلوغوم قويار، باشىمى اتىب دىنج پاتارام." دئو بىر سوماخ پالان گۆتوروب بولاغسا سارى قاچدى بولاق بىر از اوزاقدايدى. دئو يىتىشىپ سوماق پالانى باسدى سويا تىز گۆتوروب يولا دوشو. بىر از گلەشىدى گۆردو قېلدا بىر دامجى دا سو بوخدو. تىز قايدىب گىنە سو گۆتوروب

تلەمىك يولا دوشدو، گىنە يولون لورتاسىندا باخدى گۆردو سو بوخو، گىنە بولغا قايتىدى. لوياندىن دئو ائودن چىخىدقا بىزدىق يولداشلاىنى اويادىب دئدى: "دورون تىز قاچاق كى دئو گلە ھامىمىزى اۇداچاق."

سحرە بىر از قاليردى اوشاقلار دىك قالخىب "ئو داھانا قووت" قاچدىلار. بىر از گىتمىشىدىلر بىزدىق اىنى اتىدى جىيىنە گۆردو پىچاغى بوخو يولداشلارنى دئدى: "اوشاقلار، منىم پىچاغىم دئوين ائويندە جىيىمىن دوشوبىدو، گرە ك قايسىدام پىچاغىمى تاھام. سىز گىندىن من دالىدان اوزومو سىزە يىتتيرە رم."

اوشاقلار دئدىلر: "ئى بىزدىق باشان ھاوا گلەمە سىن ايندى دئو قايدىب، گۆرسە يىمە لى قوناقلارنى الدن چىخىدى بىر ك قىزاجاق. سنى توتوب پارچالاياچاق. بىز اوندا نەنە نە دئە كە." اوشاقلارنى بىرى دئدى: "ئى بىزدىق بىر پىچاقدان اوتور اوزونو اولومە وئرمە گل گىندەك منىم ائودە بىر پىچاغىم وار كى تايىنى گۆرمە مىسن اونو ستە وئرمە رم."

بىزدىق دئدى بوخ من گرە ك گىندە م اوز پىچاغىمى تايىب گلە م، بىلە لىكلە بىزدىق يولداشلارنى ھە لىك دئىب دئوين ئوينە قايتدى. لوياندىن دئو گۆردوسو سوزگىچ دىكلرىنن

ائىليردى سىچانى اولدوروبدو چووالىن اغزىنى اچدى، گۆردو سىچاننى يىرنە اۋز دىنلاىنى اولدوروبدو. از قالدى باغىرى چاتلاىن، اينىلدەيە- اينىلدەيە اوزاىتىب اىستە دى ياتىن، بىزدىق گىنە شىق-شىق بادام سىندىرماغا باشلاىدى. دئو سىزىلداىب دئدى: "ئى سىچان دىنج اوتور قوى ياتىم، يىغىم گىندىب، بايىم گىندىب، باداملارم گىندىب، يىمەلى ائامالارم گىندىب، قارا دانا منان آلا دانا گىندىب، گلە رم توتارام ائادان امىگىن سوتو بوروندىن تۆكرم."

گۆردو بوخ سى كىلىمدى، دوروب بىزدىق توتدو سالىدى چووالا گىندى شىشلىرى قىزدىرىن، بىزدىق گىنە باردنى دىب تىز گىندى پە يە دن آلا داچا ايله قارا داچانى گىندى سالىدى اۋز يىرنەدئو قىزارمىش شىشلىرى گۆتوروب گىندى، اوز عاغلىنجا ياتىردى چووالا دكى سىچانا، داچالارنى اغرىدان سىلرى گۆبە قالخدى. دئو دئدى: "ھن الله بىر قارا داچايلان آلا داچادى، دىمىدىم دىنج اوتور؟"

داچالارنى جانى چىخىب سىلرى باتدى، دئو اچدى گۆردو كى اوز داچالارنى اولدورىدو، بىر گۆى باشىنا دولاندى، لاپ چاىخىمىش دى، گىندى بىر قوناق لودون گىندىب اوجاقى قالاتدى. لودونلار چاتىر-چاتىر ياتىب اىلىشىدى، بىر يىكە قازان گىندى اوستونە قويوب سو ايله دولدوردو، گلەدى اوزاندى، بىزدىق شىق-شىق دىنە سىندىرىدى، دئو دئدى: "ئى باشى لولوى سىچان جو سون چاغىندا ھر نە يىلىرسن الله بو قرە لو قرە لره بىزمز."

قازان لاققالاق قايناماقا باشلاىدى، دئو قازاننى باشىنا گلدى، اىستىردى گۆرسون لاپ او دئە ن اولوب يا بوخ، اىلمىشىدى باخىردى لوياندىن بىزدىق قاچا-قاچا ارخادان گىلب اوزونو مۆحكە دئو چىرىدى، دئو اوزو اوستە قازانا گىندى، بىلە لىكلە دئوين جانى چىخىب ارادان گىندى، بىزدىق دئوين اتلارنى سەبە دن چىخاردىب داشقايا باغلاىدى، سورادا دئوين دىرلى قاب قاچاغىنى، ائباردا كى يىر-يىمە لىنى، بوكلەيب كىندىرە سارى يولا دوشدو. آردىس سون صفحە دە

بیتقین باغما

جوجه لایم

قارالغین آنا-بالا لاری اوچون

لای لای
محمد عابدین پور

کیچیک بالام ، گل فوجوما
گل فوجوما ، کیچیک بالام
ایلم یوخدی ، باشان چکم
فیچیم یوخدی، فیچا سالام

حیرانام او قیغیلدیوا
قوربانام او قیغیلدیوا

هوشو دندیم گوله سن
ال-قول آجیب اوچه سن
او اینجی کۆز باشلارین
"قیریم اوسته توکه سن"

کرپیچ آلتدا بشیگین
"چکنمدیم کشیگین"

بوسیا سالدی اتمیزه
چوح سنودیکین او اوجاق
دام ائله بیردن اوچدو
دیه نمدیم: "دور قاچاق"

یول-یول اولوب چاخ-چاخین
هاردا قالیب فولچاقین

آللاه-آللاه ائلیز دیم
اوزوم تویووی توتام
شلته توماتی گنیم
اوش نادام بیر قور جالام

یاللی گندم اولونجه
ال-آیاخدان دوشونجه.

داراخلادین قاینی
آنان ائودن چیخماسین
آتان گندیب دؤیوشه
آللاه اونو ساخلا سین

لای لای گولوم لای لای
لا-لا لای لای

- XOR جیک جیک ، جوجه لایم
جیک جیک، جیک جیک ، جوجه لایم
منیم فشنگ جوجه لایم
توگو اییک جوجه لایم .
- SOLO گوزله بیرم تیز کلینیز
کوی چمده دینچه لاینیز
- XOR : آی منیم
SOLO : جوجه لایم
XOR : آی منیم
SOLO : جوجه لایم
- XOR : منیم فشنگ جوجه لایم
جیک جیک، جیک جیک جوجه لایم
منیم فشنگ جوجه لایم
توگو اییک جوجه لایم.
- SOLO : نه پسه نیز من ونره رم.
سو ونره رم ، دن ونره رم.
- XOR : آی منیم
SOLO : جوجه لایم
XOR : آی منیم
SOLO : جوجه لایم
- XOR : منیم فشنگ جوجه لایم
جیک جیک ، جیک جیک جوجه لایم
منیم فشنگ جوجه لایم
توگو اییک جوجه لایم
- SOLO : آرزوم بودور بوی آتاسیز
آنا نیزا تیز چاتاسیز
- XOR : آی منیم
SOLO : جوجه لایم
XOR : آی منیم
SOLO : جوجه لایم
XOR : منیم فشنگ جوجه لایم
جیک جیک ، جیک جیک ، جوجه لایم
منیم فشنگ جوجه لایم
توگو اییک جوجه لایم
جیک جیک جیک.

مىققىلى باغچا

۱۳۸۲ گونش ايلي ، چيلله آبي نين دوردو ، اوچونجو سايى

۴

موللا نصرالدين نين يورقانى
گنجه ايدى، موللا نصرالدين ائوده ياتميشدى.
بيردن بيره كوچه ده هاى - كوى قويدوبور -
هاراى دوشدو. موللا ديسكىتيب يورقان چينينده
كوچويه چيندى گورسون نوبولويدو.
گوردو بير نئجه ادام او باشدا ييغيشييلار. اونلار
سارى گنتدى. بير اوغرو يورقانى
قايب قاچدى. موللا چاشقين ائوه قايتدى.
اروادى سوروشدو: كوچه ده نه خبر ايدى؟
نه قيشيرق ايدى؟

موللا دندى: "او هاى - كوى او ايشلر هاميسى
يورقانا گوره ايدى ، يورقانى قايدىلار ساواشدا
ياتدى!"

موللا نصرالدين ايله اوغرى

بير گون موللانين بوركونو بير اوغرى قايدى، تو
دلپانا قووت بير باغا قاچدى.
موللا اوغرونو بوشلويوب، اوز قويدو مقبره يه. تار -
تائيش اونو گوروب، اوردا اولماغىنى سوردولار. موللا
دندى: "بير اوغرو بوركومو چاليب اورداكى باغا
قاچدى."

دندىلر: "اى موللا ايه اوغرو باغدا دى سن بوردا نه
آر ايريسان؟ بوركون ايسته سن باغا دوغرو گره ك
گنده سن."
موللا دندى: "اوغرو هاردا اولور اولسون ديديه پىرى
بورادى!"

بويئردى (بيرينجى صفحه نين ارديسى)

...نيتروژن ، اكسيژن ، هيدروژن ، هليوم و.....

بو قازلارين بير سيراسينين مىقدارى هاوادا آز اولسا دا چوخ اونملى ديلر، اورنك اوچون اوزون (Ozone)
قازى نين مىقدارى هاوادا چوخ ازدى اما بو قاز گونش ايشيغىندان ماورا بنفش اشعه نين چوخ بولومونو
الاراق قويهور يتره يتيش سين بو اشعه نين اينسانا چوخ ضررى وار. دئمك اولار بو اينجه "اوزون"
قازى بير قالخاندى كى يترى و بيزى گونشين اولدوروجو لوخلاريندان قوروبور. ايندليكده بير سيرا
شيميائى قازلار كى صنعتى - شيميائى كارخاتالاردا هاوايا بوراخينير اوزون قاتيندا دئشيك آچاراق
چوخلو ضايعه لره سبب اولوبلار. هاوا يتر كوره سينين بير اونملى بولومودو كى اونون تر كييى ،
فيشارى، غلظتى، ايستى - سويوخلوقى دوغال حالدا ياشاماغا اويفون دور. بو اومود ايله كى اينسانلار اوز
اللرى ايله اونو چوله مه سينلر و يترى برطوبتى ياشاماق اوچون اويفونوسوز ائدمسينلر، هاوايا گوره سوزو
ائله بوردا بيتيب گلن سايلاردا تورپاق ايله سولان دانىشاجاييق.

بيزديق (ايكينجى صفحه نين ارديسى)

اويانندان اوشاقلار گون اورتا چاغى چاتدىلار كنده گوردولر آتا_آنالارى گوزو يولدا قاليبلار. بيزديق
ين ننه سى انشيتدى اوشاقلار گليبدى اوزونون اونلارين اتوينه ساليب هووشنه ايله سوروشدو: "به
هانى منيم بيزديق يم؟"

اوشاقلار باشلارينا گله نى سويلويوب دندىلر: "قورخما بيزديق هم باجاراقلى همده چوخ ايق دير. بير از
گنچسين گلر."

بيزديق ين ننه سى هونكور_هونكور آغلاييب ديزلرينه چيرپدى: "ايندى من باشيما نه كول اله مه
لى يم، نئيله مه لى يم، هارا گنديب كي مه دئمه لى يم."

هاوا آلا_قارائليق اولدو بيزديق ننه سى يولو گوزلمكدن گوزونون كوكى سارالميشدى، اويانندان
بيزديق گليب چاتدى كنده كوچه ده كى اوشاقلار اونو گوروب اوزلرينى بيزديق ين ننه سينه
يتتيريب دندىلر: "موشتولوغوموزو وئر كى بيزديق گلير نه گلير."

بيزديق ائولرينه گليب ننه سى ايله قوجاقلاشدى. سوز وئردى بوندان بئله اونون گوزونو يولدا
قويماسين.

گويدن اوچ ألما دوشدو بيري منيم بير سنين بيري ده ناغيل سويله يه نين.

باريش گوللرى

... نئجه گولسون لر، نئجه اويتاسين لار، اونلار نيه گره ك بئله بير گونه دوشه لر؟! اونلاردان هانسى گوناه لار
اوز وئريدى كى بئله نجى بير موکافاتا دوشوبلر، اوشاغلار پاك ديلار: چيچك لر كي مين، باخچادا كى گوللر
كي مين. اونلارين اوره ك لرى بير آغ آباغيم يوخاكاغيذا اوخشار، هامى سينين منيم اوغلموم كي مى دورو
باخيشلارى، صاف اوركلرى وار. اونلار نه بولورلر ساواش ندير، دويوش نه دير، اونلارين هر بيري بير آغ قوش
دى: آزادليق قوشو . هر بيريسى بير گول دى : باريش گولو. (بازار: سولماز نادرل)